

ЗА ЕНИГМИТЕ И ПАРАДИГМИТЕ В ЖЕНСКОТО ПИСАНЕ

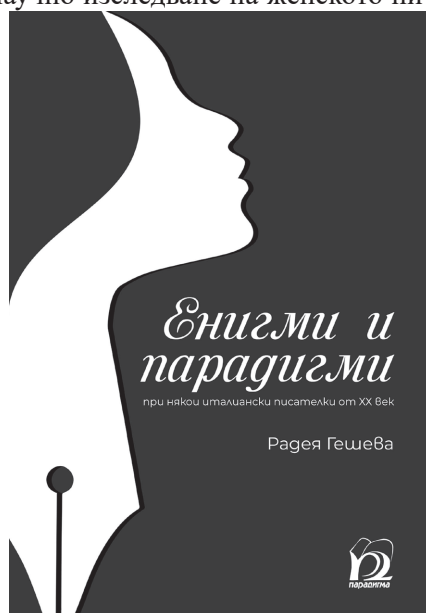
ГЕШЕВА, Р., 2023, *Енигми и парадигми при някои италиански писателки от XX век*. София: Парадигма. ISBN 978-954-326-506-0.

Проф. д-р Илка Бирова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Представената монография е солидно научно изследване на женското писане в италианската литература на XX век, което има своето място в нашата литературна наука. В основата на книгата е защитената наскоро докторска дисертация на гл. ас. д-р Радея Гешева. Първоначалното изследване е обогатено с много нови постановки и примери, като към него са добавени приложения, речник на използваните термини, именен показалец и резюмета на английски и италиански език. Това показва, че авторката е изследовател в развитие, който постоянно усъвършенства и обогатява своя текст. Трудът е интердисциплинарен и обединява литература, философия, история и антропология. Този факт, сам по себе си, говори за богатата хуманитарна култура и ерудиция на авторката. Д-р Гешева задълбочено анализира женското писане в световен и европейски контекст, като акцентът е върху италианската литература и мястото на проекта *Écriture féminine*. Прочетох настоящата книга с интерес и тя ме обогати с ново познание за женското писане и с историята на италианската литература. Тук споделям своите наблюдения и преценка като филолог, университетски преподавател, преводач и човек, изкушен от литературата.

В труда на д-р Гешева убедително е показано как жената се е борила с

негативните стереотипи в литературата и извън нея. Според мен актуален и днес е възгледът на Кристина Пизанска, живяла през XIV и XV век, за жената като медиатор чрез словото, като умиротворител чрез перото. В съвременния свят тази роля ми допада много повече от ролите на жената воин, жената вещица или жената принцеса, които добросъвестно са описани и изследвани в книгата. Неслучайно авторката е избрала такова интригуващо заглавие – „Енигми и парадигми при някои италиански писателки от XX век“. Естетично и оригинално е оформлението на корицата, дело на художника Иван Събчев. Красиво и качествено е книжното тяло, отпечатано в издателство „Парадигма“. Женствеността, женската чувствителност и женското писане, детайлно изследвани от авторката, си остават енигматични, загадъчни и неразгадани докрай. Такава е нашата женска природа. Съгласна съм с тезата, че „женското е природа, а женственото – възпитание, културен конструкт. Женствеността се придобива и се нуждае от непрекъснато дефиниране“ (Pancheva, Licheva, Yanakieva 2005, p. 506).

В центъра на изследователския интерес на д-р Гешева е жената творец, писателката в италианската литература на XX век. Особено силно впечатление ми направиха представените възгледи на гостувалата скоро в България Дача Марайни, която в своя статия пише следното: „Да пишеш като жена, не трябва да представлява ограничение, а богатство. Как можем да твърдим, че за всички жени трябва да се създаде един неподражаем и разпознаваем стил? Какво можем да очакваме от жена, която пише в наши дни: тя винаги трябва да помни, че е жена, и да не претендира, че има ум на мъж“ (Maraini 1978, p. 689). Считах този възглед за напълно актуален и валиден за съвременната литературна ситуация в българската и другите европейски литератури.

Книгата на д-р Гешева ме обогати и с ново познание за борбата на жените за социални права. Открих, че в началото на XX век както в Италия, така и в България е извоювано правото на жените да упражняват такива професии като адвокат и лекар. Така например д-р Мария Монтесори, известна по-късно с реформаторските си педагогически идеи и практика, става първата жена лекар в Италия.

Както посочих в началото, в структурата на книгата си д-р Гешева е включила именен показалец, речник на използваните термини и три приложения. Мога убедено да заявя, че тези елементи, освен чисто изследователските си достойнства, имат и дидактическа ценност. Те могат успешно да се използват в процеса на обучение на филолозите както в аудиторните занятия, така и в самостоятелната работа на студентите. Именният показалец е полезен с това, че читателите могат бързо да открият кои страници от книгата са посветени на даден автор. Краткият речник на използваните термини е полезен с дефинициите и цитатите, характеризиращи използваните литературни термини. Така например към термина *съвременност* е дадена следната дефиниция: „Съвременен е онзи, който с непомътен взор възприема снопа мрак, идващ

от времето, в което живее“ (Agamben 2021). Тази дефиниция е интересна находка и може да послужи като провокация и стимул за разсъждения и беседа със студентите в процеса на тяхното обучение по литература. Трите приложения представляват „Реч на жените“ на Наталия Гинзбург и два манифеста – „Манифест на групата *Demau*“ и „Манифест на женски бунт“. Тези текстове се публикуват за първи път в превод на д-р Гешева и показват високата преводческа компетентност на авторката.

В библиографията на книгата прави силно впечатление фактът, че изследователката е проучила солиден брой източници на четири езика, което отново подчертава богатата ерудиция и филологическа култура на д-р Гешева. Резюметата на английски и италиански език са информативни и дават възможност на чуждестранни изследователи и читатели да придобият обща представа за съдържанието на труда. След изложеното дотук заслужава внимание посвещението на книгата, което гласи: *На семейството и преподавателите ми*. Само по себе си, то говори красноречиво за авторката като благодарен човек, осъзнал ролята и значението на семейството и преподавателите в своето изграждане като личност и изследовател. С гордост ще отбележа, че преди години бях една от преподавателките на д-р Гешева и искрено се радвам на нейното достойно академично развитие. Към изложеното дотук ще добавя, че книгата „Енигми и парадигми при някои италиански писателки от XX век“ бе представена в препълнената втора заседателна зала на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ на 25.10.2023 г. Презентацията се превърна в запомнящо се събитие в академичния живот на нашата Алма матер и предизвика жив интерес към книгата и нейната проблематика сред присъстващите преподаватели, студенти, ученици и гости.

В заключение бих искала да отправя към авторката следната препоръка: в бъдеще да направи съпоставително изследване на женското писане през XX век в италианската и българската литература. Доколкото ми е известно, този проблем все още не е изследван в нашата литературна наука и съм убедена, че д-р Гешева в най-голяма степен е подготвена да се заеме с него. Накрая пожелавам на добър час на новата книга „Енигми и парадигми при някои италиански писателки от XX веки“ и на нейната талантива авторка!

ЛИТЕРАТУРА

- АГАМБЕН, Д. 2021. *Що е съвременно? Що е диспозитив? Що е творчески акт? Що е заповед?* София: Критика и хуманизъм. ISBN 978-9-54-587240-2.
- ГЕШЕВА, Р., 2023. *Енигми и парадигми при някои италиански писателки от XX век*, София, Парадигма, ISBN 978-9-54-326506-0.
- ПАНЧЕВА, Е., ЛИЧЕВА, А. & ЯНАКИЕВА, М. 2005. *Теория на литературата: от Платон до постмодернизма*. София, Колибри, ISBN 954-529349-7.
- Maraini, D. 1978. On of Woman Born in Signs. *Journal of Women in Culture and Society*, 4, №1, autumn, 1978, p.689, ISSN 0097-9740.

REFERENCES

- Agamben, D. *Shto e savremenno? Shto e dispozitiv? Shto e tvorcheski act? Shto e zapoved?* Sofija, Kritika I humanizam. ISBN 978-9-54-587240-2.
- Gesheva, R. 2023. *Enigmi i paradigmi pri nyakoi italianski pisatelki ot XX vek*. Sofiya, Paradigma, [in Bulgarian]. ISBN 978-9-54-326506-0.
- Maraini, D. 1978. On of Woman Born in Signs. *Journal of Women in Culture and Society*, 4, №1, autumn, 1978, p. 689, ISSN 0097-9740.
- Pancheva, E., A.Licheva & M. Yanakieva. 2005 *Teoria na literaturata: ot Platon do postmodernisma*. Sofija, Kolibri, ISBN 978-6-19-020934-8.

ON THE ENIGMAS AND PARADIGMS IN WOMEN'S WRITING

- GESHEVA, R., 2023. *Enigmas and paradigms in some 20th Century Italian Women Writers*. Sofia: Paradigma. [in Bulgarian]. ISBN 978-954-326-506-0.

✉ **Prof. Dr. Ilka Birova**

ORCID iD 0000-0002-4382-4902

Faculty of Slavic Studies

Sofia University "St. Kliment Ohridski"

Sofia, Bulgaria

E-mail: ilka_birova@slav.uni-sofia.bg